

KELEMEN HENRIETTA

egyetemi tanársegéd, Partiumi Keresztény Egyetem, PhD-hallgató, Debreceni Egyetem, Humán Tudományok Doktori Iskola, Neveléstudományi Doktori Program

Szülői döntések a zenei nevelés mellett: motivációk és befolyásoló háttértényezők a romániai magyar tannyelvű zeneiskolában tanuló gyermekek szüleinek körében

A zenei nevelés és a szülői bevonódás vizsgálata során kiemelt szerepet kap a szülők zeneoktatással kapcsolatos véleménye és megítélése. Kutatásunkban romániai, magyar tannyelvű zeneiskolákban tanuló gyermekek szüleit kérdeztük a zeneoktatás különböző területeiről, különös tekintettel a zeneitanulás szülői motivációira és a bevonódás formáira. Tanulmányunk célja annak feltárása volt, hogy milyen indítékok vezették a szülőket gyermekük zeneiskolai beiratásakor, illetve mely háttértényezők befolyásolták döntésüket. Az adatfelvétel 2024 áprilisa és 2025 áprilisa között zajlott, ezáltal 128 szülő töltötte ki kérdőívünket online formában. Az eredmények elemzése során a leíróstatisztika mellett faktor-és klaszterelemzést, valamint a változók közötti különbségek feltárására független mintás t-próbát és egytényezős varianciaanalízist (ANOVA) végeztünk. Az eredmények szerint a szülői motiváció elsősorban gyermekközpontú, amelyet befolyásol a szülők iskolai végzettsége, a családban élő gyermekek száma és a zeneitanulás kezdete. A szülői támogatás hátterében tudatos fejlesztési célok, a zene családi szerepe, valamint a szülői értékek és erőforrások állnak.

Kulcsszavak: zeneoktatás, szülői bevonódás, motiváció, szülői döntések

Parental Decisions in Favor of Music Education: Motivations and Influencing Background Factors Among Parents of Children Studying in Hungarian-language music schools in Romania

In the examination of music education and parental involvement, parents' opinions and perceptions regarding music education play a prominent role. In our research, we surveyed parents of children attending Hungarian-language music schools in Romania about various areas of music education, with particular attention to parental motivations for music learning and forms of involvement. The aim of our study was to explore what motives led parents to enroll their child in a music school and which background factors influenced their decision. Data collection took place between April 2024 and April 2025, during which 128 parents completed our questionnaire online. In the analysis of the results, in addition to descriptive statistics, we conducted factor and cluster analysis, as well as independent samples t-tests and one-way analysis of variance (ANOVA) to examine differences between variables. The results indicate that parental motivation is primarily child-centered, which is influenced by parents' educational level, the number of children in the family, and the onset of music learning. Behind parental support are conscious developmental goals, the role of music within the family, as well as parental values and resources.

Keywords: music education, parental involvement, motivation, parental decisions

Bevezetés

A szülői bevonódás az oktatási folyamat számos területén meghatározó jelentőségű, a művészeti nevelésben azonban különösen hangsúlyos szerepet kap. A művészeti tanulás – így a zeneoktatás is – hosszú távú elköteleződést, rendszeres gyakorlást és folyamatos érzelmi, valamint gyakorlati támogatást feltételez, amelyben a szülők aktív jelenléte nélkülözhetetlen. A zeneoktatás esetében a szülői motiváció, döntéshozatal és részvétel nem pusztán kiegészítő tényezőként jelenik meg, hanem alapvetően befolyásolja a tanulási folyamat minőségét és eredményességét (Szűcs et. al., 2022; Thompson, 2016)). Mindez különös jelentőséggel bír olyan kisebbségi közösségekben, mint a romániai magyar közösség, ahol a zeneoktatás a kulturális identitás megőrzésének és átöröklésének egyik lehetséges eszközeként is értelmezhető.

A gyermekek zenei nevelése komplex folyamat, amelyben a szülők szerepe túlmutat a gyakorlati és anyagi feltételek biztosításán. A családi közegben formálódnak azok az értékek és attitűdök – például a zene iránti nyitottság, a kitartás vagy az önkifejezés jelentősége –, amelyek hosszú távon meghatározzák a gyermek zenetanuláshoz való viszonyát (Briscoe, 2016). A szülői döntések mögött álló motivációs háttér ugyanakkor több tényező együttes hatására alakul ki: ide tartozik a szülők saját zenei tapasztalata, valamint az a törekvés, hogy minél több lehetőséget biztosítsanak gyermekeik számára (Paterson, 2008). Ezzel párhuzamosan megfigyelhető a szülői szerepfelfogás átalakulása is, amelyben egyre inkább az élményközpontú, támogató hozzáállás kerül előtérbe az irányító szereppel szemben.

Jelen kutatás célja annak feltárása, hogy milyen motivációk húzódnak meg a szülők azon döntése mögött, hogy gyermeküket zeneiskolába íratják, valamint mely háttértényezők befolyásolják ezeket a döntéseket. A vizsgálat kiemelt figyelmet fordít a szülői bevonódás különböző formáira és intenzitására, illetve azok kapcsolatára a feltárt motivációs faktorokkal. Emellett arra is keressük a választ, hogy a szülők miként értelmezik saját szerepüket gyermekük zenetanulási folyamatában: aktív résztvevőként, támogató háttérként vagy elsősorban funkcionális gondoskodóként.

A tanulmány első fejezete rövid áttekintést nyújt a romániai zeneoktatási rendszer sajátosságairól, bemutatja a témához kapcsolódó alapfogalmakat, valamint összefoglalja a szülői motivációkat vizsgáló nemzetközi kutatások legfontosabb eredményeit. A második fejezet a kutatás módszertanát, kutatási kérdéseit és hipotéziseit ismerteti. A harmadik fejezetben az empirikus vizsgálat eredményeinek bemutatására kerül sor, amelyet a negyedik fejezetben azok értelmezése követ. Végül a tanulmány a következtetések levonásával, a kutatás korlátainak ismertetésével és a további kutatási irányok felvázolásával zárul.

1. Elméleti háttér

1.1. *A zeneoktatás rendszere Romániában*

Romániában a zenei szakoktatás elsősorban a zeneiskolákban és a zeneművészeti líceumokban zajlik, amelyek működését az Oktatási Minisztérium jogszabályai szabályozzák, és amelyek szakmai felügyeletét a megyei tanfelügyelőségek látják el. A közoktatási rendszer részeként ezek az intézmények formailag azonos státuszszal rendelkeznek a többi iskolatípussal, ugyanakkor sajátosságuk a kiemelt óraszámban és speciális tartalommal megvalósuló zenei képzés (Szűcs, 2018). A zeneoktatás a minisztérium által jóváhagyott tantervek alapján történik, amelyek rögzítik a kötelező heti óraszámokat, a fejlesztendő kompetenciákat, valamint az oktatást támogató módszertani irányelveket (Szentkirályi, 2015).

A művészeti iskolák az általános, kötelező közismereti képzés mellett különböző művészeti ágak oktatását is biztosítják, így a zenei és képzőművészeti képzések mellett tánc-, szín- és bábművészeti, valamint iparművészeti tanulmányok folytatására is lehetőséget nyújtanak. A zeneművészeti líceumok az első osztálytól a tizenkettedik osztályig kínálnak folyamatos zenei képzést, míg a zeneiskolák az alapfokú oktatás keretében az elsőtől a nyolcadik osztályig szervezik meg a tanulmányokat. A tanulók a zeneiskolákban az általános elméleti ismeretek mellett szakirányú zenei oktatásban is részesülnek. A kiemelkedő tehetséggel rendelkező diákok számára lehetőség nyílik arra, hogy a kilencedik évfolyamtól felvételi vizsga – készségfelmérés – alapján zeneművészeti líceumban folytassák tanulmányaikat (Szentkirályi, 2015).

Az alapfokú zeneoktatás sajátossága az egy–két éves előképző szakasz, amely elsősorban a szolfézs és a hangszeres alapok elsajátítására fókuszál. Ezt követően a tanulmányok egy rövidebb (4+4 éves) vagy egy hosszabb (6+4 éves) képzési struktúrában folytatódnak. A harmadik tanulmányi év során – a tanulók teljesítménye alapján – dől el, hogy A vagy B tagozaton haladnak tovább, amely utóbbi esetben már korai szakaszban megkezdődik a zenei pályára való célzott felkészítés (Szűcs, 2015).

Középfokon a tanulók a közismereti oktatással párhuzamosan vesznek részt a művészeti képzésben. A délelőtti tanítási időben a hagyományos tantárgyak dominálnak, míg a délutáni órák a zenei tárgyra összpontosítanak. A tanrend részét képezi többek között a heti rendszerességű hangszeres oktatás és szolfézs, az összhangzattan, a kamarazene, a kötelező zongoraoktatás, a zeneirodalom és a népzene, valamint az énekkari és zenekari munka, amelyek együttesen biztosítják a komplex zenei felkészítést (Szűcs, 2015).

1.2. Az elemi és a gimnáziumi oktatás kerettanterve

A kerettanterv olyan oktatási szabályozó dokumentum, amely kijelöli az egyes műveltségi területeket, tantárgyakat, valamint az azokhoz rendelt időkereteket. Egységes és kötelező érvényű minden azonos iskolatípus és képzési terület számára. Az egyes iskolatípusok és szakok sajátosságaihoz igazodva azonban különböző kerettantervek léteznek. Ennek megfelelően például a művészeti profilú elemi osztályok kerettanterve eltér a hagyományos képzésétől, mivel magában foglalja a művészeti szaktantárgyakat és azok specifikus óraszámait is (Stark, 2018).

A kutatás szempontjából különösen releváns az alapfokú oktatás integrált és kiegészítő művészeti–zenei programmal működő kerettanterve, amely meghatározza a művészeti neveléshez kapcsolódó tantárgyakat és azok óraszámait. Az ide vonatkozó részlet a 1. táblázatban kerül bemutatásra.

1. táblázat: *Az alapfokú oktatás oktatási keretterve integrált és kiegészítő művészeti - zenei programmal – részlet*

Műveltségi terület	Tantárgy	Előkészítő	I	II	III	IV
Testnevelés, sport és egészségügy	Testnevelés	2	2	2	2	2
	Játék és mozgás	-	-	-	1	1
	Ének és mozgás	2	2	2	1	1
Művészetek	Speciális zenei oktatás*	-	4	4	4	4
	Vizuális művészet és gyakorlati készségek	2	2	2	2	1
Technológiák						

Forrás: Ministerul Educației Naționale, 2013 (saját szerkesztés)

Az 1. táblázat az integrált és kiegészítő zenei programmal működő intézmények művészeti és zenei nevelésre vonatkozó tantárgyi struktúráját szemlélteti. A kivonat azért tartalmazza a Testnevelés, sport és egészségügy, valamint a Technológiák műveltségi területeket is, mert bizonyos tantárgyak ezekhez is kapcsolódnak. Az Ének és mozgás tantárgy például a Testnevelés és a Művészetek határterületén helyezkedik el, míg a Vizuális művészet és gyakorlati készségek a Művészetek és a Technológiák között terem kapcsolatot.

A táblázat adatai alapján megállapítható, hogy a zeneiskolai képzésben részt vevő tanulók az általános ének-zene oktatás mellett speciális zenei képzésben is részesülnek. Az Ének és mozgás tantárgy az előkészítő, valamint az I–II. osztályban heti két órában, a III–IV. osztályban pedig heti egy órában szerepel a tantervben. Ezzel párhuzamosan – az előkészítő osztály kivételével – heti négy órában speciális zenei tantárgyakat is tanulnak.

A speciális zenei képzés részleteit a 2. táblázat mutatja be, amely szerint a

hangszeres oktatás, valamint az elméleti képzés (szolfézs és zenei diktálás) egyaránt heti két-két órában valósul meg, így a teljes heti óraszám négy óra.

2. táblázat: *Speciális zenei tárgyak keretterve elemi tagozaton.*

Tantárgy	I	II	III	IV
Hangszer	2	2	2	2
Elmélet – szolfézs – zenei diktálás	2	2	2	2
Teljes óraszám	4	4	4	4

Forrás: Ministerul Educației Naționale, 2013 (saját szerkesztés)

Az integrált és kiegészítő zenei program kerettanterve további előírásokat is tartalmaz. Ezek értelmében a hangszertanulás második évtől kezdődően a tanulók kísérőtanár segítségével készülnek fel különböző megmérettetésekre, kivéve a fő hangszerként zongorát tanulókat. A kísérőtanárok heti 1–3 órában foglalkoznak a tanulókkal. A kerettanterv alkalmazása a nemzeti kisebbségek nyelvén működő intézményekre is kiterjed, míg a szervezési és felvételi kérdéseket külön szabályozás rögzíti.

Össességében megállapítható, hogy az integrált zenei programban részt vevő elemi tagozatos tanulók jelentős óraszámban részesülnek zenei nevelésben: az előkészítő osztályban heti 2, az I–II. osztályban heti 6, míg a III–IV. osztályban heti 5 órában tanulnak zenével kapcsolatos tantárgyakat, beleértve az általános és a speciális képzési elemeket is.

A művészeti – zenei programmal működő gimnáziumi (V–VIII. osztályos) képzés kerettantervének vizsgálata alapján a művészeti tantárgyak struktúrája a 3. táblázatban kerül bemutatásra.

3. táblázat: *A gimnáziumi oktatás kerettanterve a művészeti – zenei programmal működő iskolákban – részlet.*

Művészetek	V	VI	VII	VIII
Képzőművészet	1	1	1	1
Főhangszer	3	3	3	3
Elmélet – szolfézs – zenei diktálás	2	2	2	2
Kiegészítő hangszer	1	1	1	1
Választható tárgy*	0-1	0-1	0-1	0-1

Forrás: Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice, 2016 (saját szerkesztés)

Az adatokból megállapítható, hogy a gimnáziumi évfolyamokon a tanulók heti 6–7 órában vesznek részt zenei képzésben, a választható tantárgyak függvényében. A kerettanterv előírja, hogy a tanulók tanévenként 2–3 választható tantárgy közül választhatnak, amelyek közül legalább egynek több műveltségi területet integráló jellegűnek kell lennie.

Az órakeretek bemutatását követően a kerettanterv – az elemi tagozathoz hasonlóan – részletes iránymutatásokat is tartalmaz az alkalmazás módjára vonatkozóan. Eszerint a fő- és kiegészítő hangszer oktatása egyéni formában történik, míg az elméleti jellegű tantárgyak (elmélet, szolfézs, zenei diktálás) kis létszámú, 7–12 fős csoportokban zajlanak. A kiegészítő hangszer tanulása a választott főhangszer függvényében differenciálódik: a kiegészítő zongorát azok a tanulók tanulják, akik nem zongorát választottak főhangszerként, míg a kiegészítő hangszer oktatás a zongora- vagy orgonafőszakos tanulók számára kötelező.

A kerettanterv továbbá előírja, hogy a nem zongora, orgona, hárfa, cimbalom vagy harmónika főhangszert tanuló diákok a tanulmányaik második évétől heti fél órát az oktató-kísérő tanárral töltenek a főhangszeres órán belül. A választható, több műveltségi területet integráló tantárgyak közül kiemelt szerepet kap a kórus vagy hangszeres együttes, amely a zenei készségek fejlesztése mellett olyan általános kompetenciák erősítését is szolgálja, mint az együttműködés, a csapatmunka, a tolerancia, a kezdeményezőképeség és a kreativitás. Az V–VI. osztályban minden tanuló kórusban vesz részt, míg a VII–VIII. évfolyamon a hangszeres tanulók hangszeres együttesben folytatják tanulmányaikat, a többiek pedig kórusban.

Fontos kiemelni, hogy a kerettanterv alkalmazására vonatkozó előírások a nemzeti kisebbségek nyelvén működő intézményekre is érvényesek. Emellett a művészeti – zenei profilú gimnáziumi képzésben részt vevő tanulók a Művészetek műveltségi területéhez tartozó közös alaptantárgyakat, valamint a választható és integrált tantárgyakat az adott oktatási kereteken belül teljesítik.

1.3. A szülők motivációja gyermekük zeneoktatásában

A szülők zeneoktatással kapcsolatos motivációit vizsgáló empirikus kutatások száma viszonylag csekély, ugyanakkor az eddigi eredmények fontos támpontokat nyújtanak a jelenség megértéséhez. Dai és Schader (2001) vizsgálatai alapján a szülői motiváció elsősorban a gyermek zenei képességeinek kibontakoztatására, valamint a zenélés által nyújtott belső, élményalapú előnyökre irányul. Ezzel szemben az oktatási teljesítményhez vagy egyéb, nem zenei jellegű kimenetekhez kapcsolódó elvárások jóval kisebb hangsúllyal jelennek meg a zenei képzés támogatásában.

Paterson (2008) eredményei szintén arra utalnak, hogy a szülők többsége nem elsősorban az iskolai eredmények javulását tekinti a zenetanulás fő céljának, ugyanakkor sokan mégis meggyőződéssel vallják annak általános pozitív hatásait. Ezek a hiedelmek gyakran nem konkrét tapasztalatokra vagy tudományos ismeretekre épülnek, hanem inkább kulturálisan közvetített elképzelések formájában jelennek meg. A legerőteljesebb motivációs tényezőként a zene iránti személyes affinitás és annak továbbadásának szándéka rajzolódik ki, amely független attól, hogy a szülők saját életükben aktívan foglalkoztak-e zenével.

1.4. Nemzetközi kitekintés

A zenei nevelés és a szülői bevonódás vizsgálata során elengedhetetlen a szülők zeneoktatással kapcsolatos attitűdjeinek és értelmezéseinek figyelembevétele, mivel ezek alapvetően meghatározzák a gyermek zenetanulási útját. Addison (1990) kutatásában általános iskolás gyermekek szüleinek véleményét elemezte különböző társadalmi és földrajzi környezetben működő iskolák bevonásával. Az eredmények arra utaltak, hogy a szülők körében általánosan jelen van a zenei nevelés iránti érdeklődés, és többségük fontosnak tartja, hogy gyermekei számára elérhető legyen a hangszeres tanulás lehetősége, függetlenül a lakóhely jellegétől vagy az iskola típusától.

A szülői attitűdök és szerepfelfogások tudatosságát vizsgálta Chang és Ang (2021) kutatása is, amely a malajziai Klang Valley térségében működő magánzenei intézmények tanulóinak szüleinek fókuszált. Az egyéni interjúk tanúsága szerint a szülők számára a zenetanulás elsődleges célja gyermekük komplex fejlődésének támogatása, amely több dimenzióban – zenei, érzelmi, szociális, fizikai, kreatív és személyes területeken – egyaránt megjelenik. A zenetanulást emellett az életminőség gazdagításának eszközeként is értelmezik, amely lehetőséget teremt a zenei élmények megtapasztalására, az önfejlesztésre, az érdeklődés elmélyítésére és a zenélés örömeinek megélésére. A szülői célok között továbbá megjelenik a gyermek jövőbeni lehetőségeinek bővítése is, mivel sokan úgy vélik, hogy a zenei ismeretek hosszú távon különböző karrierutak számára is stabil alapot biztosíthatnak.

Rodriguez (2019) kutatása az iskolán kívüli, extrakurrikuláris zenei programokban való részvétel szülői motivációit tárta fel. Eredményei szerint a részvétel mögött több, egymással összefonódó cél húzódik meg, mint a korai zenei tapasztalatok megszerzése, a közösséghez tartozás és az interakció iránti igény, valamint a zenei neveléshez kapcsolódó fejlesztő előnyök. Emellett hangsúlyos szerepet kapott az a szülői percepció is, amely szerint ezek a programok biztonságos és támogató közeget biztosítanak a szülő–gyermek kapcsolat elmélyítéséhez, miközben mindkét fél számára tanulási és fejlődési lehetőséget kínálnak.

Paterson (2008) kanadai szülők körében végzett vizsgálata szintén többdimenziós motivációs struktúrát azonosított a zenei extrakurrikuláris tevékenységek választása mögött. A kutatás négy meghatározó motivációs tényezőt emelt ki: a szülők azon meggyőződését, hogy a zenetanulás pozitív hatással van a gyermek kognitív fejlődésére; a gyermek számára elérhető lehetőségek tudatos bővítésének igényét, amelyet gyakran a szülők saját zenei tapasztalatai – akár pozitívak, akár hiányzóak – is befolyásolnak; a gyermek autonómiájának tiszteletben tartását, vagyis a részvétel önkéntességének hangsúlyozását; valamint a zene iránti szeretet közvetítésének szándékát, amely személyes értékrenden vagy a zene általános társadalmi és kulturális értékének elismerésén alapul.

2. A kutatás módszertana

Kutatásunk kezdetén az alábbi kutatási kérdéseket fogalmaztuk meg:

K1: Milyen motivációs mintázatok jellemzik a romániai magyar zeneiskolában tanuló gyermekek szüleit gyermekük zenetanulásával kapcsolatban?

K2: Milyen háttértényezők befolyásolják a szülői motivációkat?

K3: Hogyan kapcsolódnak össze a szülői motivációk a különböző szülői bevonódási mintázatokkal?

A kérdésvetést követően az alábbi hipotéziseket fogalmaztuk meg:

H1: A szülők zeneoktatás iránti motivációját elsősorban a zene fejlesztő hatásai és az élményalapú szempontok határozzák meg, míg az iskolai teljesítmény javítása másodlagos szerepet játszik.

H2: A szülői motivációkra szignifikáns hatással van az anya legmagasabb iskolai végzettsége, valamint a zenetanulás megkezdésének időpontja

H3: A szülői bevonódási mintázatok (klaszterek) és a motivációs faktorok között szignifikáns összefüggés áll fenn.

2.1. A kutatás módszerei, eszközei és az adatfelvétel

A vizsgálat sokaságát a romániai magyar zeneiskolában, az általános iskola alsó és felső osztályaiban tanuló gyermekek szülei képezzik. Mivel hivatalos, összesített adat nem áll rendelkezésre, becslésünk szerint a romániai, magyar tannyelvű zeneiskolák alsó tagozatán tanuló diákok összlétszáma hozzávetőlegesen 770–880 fő közé tehető, figyelembe véve az intézmények számát és az átlagos osztálylétszámot. A mintavétel nem valószínűségi jellegéből adódóan az eredmények nem általánosíthatók a teljes sokaságra.

Koncentrált mintavételt alkalmazva 128 kitöltő szülőt sikerült elérnünk az intézményvezetők, pedagógusok és a közösségi média segítségével használva. Az adatfelvétel eszköze egy saját készítésű kérdőív, amely részben kérdőívadaptáció (Addison, 1990; Paterson, 2008; Fung, 2018; Szabadkai, 2021; Cui, 2023), másrészt a Debreceni Egyetem Humán Tudományok Doktori Iskola Zenepedagógiai Kutatócsoportjának, valamint korábbi saját pilot kutatásaink eredményeire alapozva alkotunk meg. A kérdőívet az Evasys – online kérdőív szerkesztő szoftver segítségével alkottuk meg, és online formában juttattuk el a kitöltő szülőkhöz. Az adatfelvételt követően az adatok elemzéséhez az IBM SPSS statisztikai szoftvert alkalmaztuk.

Jelen tanulmányban a zenetanulás szülői motivációinak vizsgálatát mutatjuk be. A motivációs kérdésblokk négyfokú Likert-skálás kérdésekből áll, belső megbízhatóságát Cronbach-alfa értékkel ellenőriztük, amely értéke 0,856 lett, jelezve a skála jó belső konzisztenciáját. Az adatok elemzése során különböző statisztikai eljárásokat alkalmaztunk: az általános leíró statisztika mellett a változók közötti különbségek feltárására független mintás t-próbát és egytényezős varianciaanalízist

(ANOVA) végeztünk. A kérdőív belső struktúrájának feltárása céljából faktoranalízist alkalmaztunk, míg a válaszadók szülői támogatási mintázatainak azonosítására klaszterelemzést használtunk.

2.2. A kutatási minta bemutatása

Kutatásunkban 128 romániai magyar zeneiskolában tanuló gyermek szülője vett részt, melyből 108 nő és 20 férfi. Az édesanyák/nevelőanyák (továbbiakban *anyák*) átlagéletkora 44, az édesapák/nevelőapáké (továbbiakban *apák*) pedig 54 év. 112 szülő arról nyilatkozott, hogy teljes családban élnek, valamint 14 egyedülálló szülő, egy özvegy nagymama és egy keresztszülő töltötte ki kérdőívünket. A kitöltő szülők 27,3%-a egygyermekes, 40,6% kétgyermekes, 23,4% háromgyermekes, valamint 8,6% esetben több, mint három gyermek él a családban. A családok anyagi helyzetét tekintve a kitöltők 80,2%-a átlagos, 17,4%-a átlag feletti és 2,5%-a átlag alatti helyzetről nyilatkozott.

A kitöltők állandó lakhelyét tekintve 35,9% Bihar megyei, 25% Hargita megyei, 24,2% Kovászna megyei, 7% Szatmár megyei, 4,7% Maros megyei és 3,1% Kolozs megyei. Az állandó lakhely településtípusát tekintve 32% nagyvárosban (100.000 lakos fölött), 29,7% középvárosban (20.000-100.000 lakos között), 20,3% faluban, községben, 11,7% kisvárosban (20.000 lakos alatt) és 6,3% nagyvárosi vonzáskörzetben fekvő községben él.

A szülők legmagasabb iskolai végzettségének vizsgálatakor kiderült, hogy az anyák 10,9%-a és az apák 19,5%-a alacsony (kevesebb, mint 10. osztály; 10. osztály; szakiskola érettségi nélkül); az anyák 20,3%-a és az apák 23,4%-a középfokú (*érettségi; posztliceális képzés érettségi nélkül; posztliceális képzés érettségivel*), illetve az anyák 68,8%-a és az apák 57%-a felsőfokú (egyetemi vagy főiskolai végzettség; tudományos fokozat) *végzettséggel rendelkezik*.

A kitöltő szülők 68 leánygyermekről és 59 fiúgyermekről nyilatkoztak (egy szülő nem szeretne volna megadni gyermeke nemét). 59 gyermek az általános iskola alsó tagozatán és 69 gyermek felső tagozaton tanul zeneiskolában.

3. Eredmények

Vizsgálatunk célja feltárni a szülők motivációs mintázatait gyermekük zene-tanulása kapcsán, valamint felderíteni a motivációkra ható háttértényezőket. Az 1. táblázat a szülői motivációs kérdés négy-fokú Likert-skálás kérdéseire kapott válaszok eredményeit mutatja be.

4. táblázat: *A zenetanulás szülői motiváció*

Gyermekem azért foglalkozik zenével, mert ...	Átlag érték 4 fokú Likert-skálán
úgy gondolom, hogy a zene minden gyermek számára fontos élmény	3.70
szeretném fejleszteni zenei képességeit	3.63
van hozzá tehetsége	3.54
javítja a koncentrációját	3.45
hasznosan tölti szabadidejét	3.39
gyermekem szerette volna	3.37
sikerélménye van	3.34
úgy gondolom, hogy ez javítani fogja a tanulmányi képességeit, eredményeit	3.26
úgy gondolom, hogy ez javítani fogja a fegyelmét	3.16
jobban be tud illeszkedni egy közösségbe	3.01
szerettem volna fejleszteni szociális készségeit	2.88
bízom benne, hogy életpályájává válik	2.87
szeretném, ha sokféle tevékenységet kipróbálna	2.82
remélem, hogy ez segít tanulási nehézségeinek leküzdésében.	2.67
valamelyik/ mindkét szülője foglalkozik/ foglalkozott zenével.	2.36
a barátai is tanulnak zenét.	2.30
szerettem volna, ha sokféle tevékenység szerepel az önéletrajzában.	2.03

Forrás: PIHMER (Parental Involvement in Hungarian Music Education in Romania) adatbázis.

A fenti táblázat a motivációs kérdéssor válaszainak *átlagértékeit mutatja be csökkenő sorrendben*. Ismételt méréses varianciaanalízis (ANOVA) tesztet végezve kiderült, hogy a motivációs tényezők eredményei között szignifikáns ($p < 0.001$) különbség van. Bonferroni korrekcióval végzett páronkénti összehasonlítások során kiderült, hogy a szülők legerősebben a zene fejlesztő, élményszerző, hasznos időtöltést biztosító szerepével értettek egyet. A tanulmányi és szociális hozadékok is fontosak, de nem annyira, mint az élmény- és tehetségalapú motivációk. A külső hatásokat (pl. barátok, önéletrajz) a szülők kevésbé tartják meghatározónak a döntésükben.

Annak érdekében, hogy feltárjuk a szülői motivációk belső struktúráját, faktor-elemzést hajtottunk végre a fent említett motivációs kérdésblokk mentén. Az elemzés során kapott kommunalitás értékek *mindegyike meghaladta a 0,300-as küszöbértéket, ami azt jelzi, hogy az egyes változók megfelelő mértékben magyarázhatók a közös faktorok által*. A *legalacsonyabb* kommunalitásérték (0,348) is elfogadható

szintet mutat, míg a legmagasabb érték (0,999) kiemelkedően magas, szinte teljes magyarázottságot jelent. Összességében ezek az eredmények azt támasztják alá, hogy a változók jól illeszkednek a faktorelemzés modelljébe, és az adatstruktúra megfelel a további elemzésekhez szükséges feltételeknek. A KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) mutató értéke 0.815, ami alapján elmondható, hogy jelen kérdéscsoport alkalmas a faktorelemzéshez, amit a szignifikáns kapcsolat is alátámaszt ($p \leq 0,001$). A faktoranalízis során három faktort sikerült azonosítani, amelyek sajátértéke nagyobb volt, mint 1. Az első faktor a teljes variancia 40,04%-át magyarázta meg, a második faktor 14,20%-ot, míg a harmadik 8,73%-ot. A három faktor együttesen a teljes variancia 62,968%-át magyarázta.

5. táblázat: *A szülői motivációk faktorelemzése*

Gyermekem azért foglalkozik zenével, mert ...	Célorientált hozzáállás	Szülői nevelési és fejlesztési célok	Gyermekcentrikus motiváció
a barátai is tanulnak zenét.		0.581	
úgy gondolom, hogy ez javítani fogja a fegyelmét.		0.506	
szerettem volna, ha sokféle tevékenység szerepel az önéletrajzában.		0.565	
szerettem volna fejleszteni szociális készségeit.		0.522	
bízom benne, hogy életpályájává válik.		0.459	
javítja a koncentrációját.		0.463	
jobban be tud illeszkedni egy közösségbe.		0.622	
remélem, hogy ez segít tanulási nehézségeinek leküzdésében.		0.692	
hasznosan tölti szabadidejét.	0.999		
sikerélménye van.	0.618		
gyermekem szerette volna.			0.559
van hozzá tehetsége.			0.561

Forrás: PIHMER adatbázis, saját szerkesztés

A faktorsúlyok értékei mutatják az állítások alskálához való tartozását. Az elemzést követően három motivációs faktort fogalmaztunk meg: *Célorientált hozzáállás, Szülői nevelési és fejlesztési célok, Gyermekcentrikus motiváció.*

Az alábbi táblázat a három szülői motivációs faktor (továbbiakban SZMF) minimum- és maximumértékeit mutatja be, szemléltetve, hogy ezek a faktorok milyen

mértékben térnek el a válaszadók között, ezzel jelezve a motivációs skálák differenciáló erejét.

6. táblázat: *A SZMF minimum és maximum értékei*

	Minimum	Maximum
Célorientált hozzáállás	-3.306	0.848
Szülői nevelési és fejlesztési célok	-2.592	1.910
Gyermekcentrikus motiváció	-2.395	2.040

Forrás: PIHMER adatbázis, saját szerkesztés

A Gyermekcentrikus motiváció tűnik a legpozitívabb megítélésűnek, legnagyobb pozitív kilengéssel, ami azt jelenti, hogy a legtöbb szülő ezzel a motivációs faktorial tudott azonosulni, míg a Célorientált hozzáállás rendelkezik a legnegatívabb kilengéssel, tehát ebben az esetben több szülő egyáltalán nem, vagy csak kis mértékben azonosult ezen faktor motivációs tényezőivel.

3.1. Háttértényezők hatása a motivációs faktorokra

Kutatásunk során szeretnénk volna feltárni a motivációs faktorokra ható tényezőket, ennek érdekében független mintás t-próbát és egytényezős varianciaanalízist (ANOVA) végeztünk a háttértényezők bevonásával. Az elemzések során kiderült, hogy a második faktor (Szülői nevelési és fejlesztési célok) számos tényezővel szignifikáns összefüggést mutat.

7. táblázat: *T-próba eredményei a SZMF és az anya iskolai végzettsége mentén*

Faktor	Nem felsőfokú végzettséggel rendelkező anyák (átlag)	Felsőfokú végzettséggel rendelkező anyák (átlag)	t(df) érték	p-érték	Különbség (Mean diff.)	95% CI (alsó–felső)
Szülői nevelési és fejlesztési célok	0.257 (0.807)	-0.117 (0.954)	2.294 (88.34)	0.024	0.374	[0.051, 0.699]

Forrás: PIHMER adatbázis, saját szerkesztés

A független mintás t-próba eredményei szerint (4. táblázat) szignifikáns különbség mutatkozott az anyai iskolai végzettség alapján a Szülői nevelési és fejlesztési célok értékeiben ($p=0.024$). A magasabb iskolai végzettségű anyák gyermekeinél magasabb motivációs faktort figyeltünk meg, mint az alacsonyabb végzettségűek esetében.

A szülői nevelési és fejlesztési célok faktor további vizsgálatok az egytényezős varianciaanalízis (ANOVA) eredményei alapján szignifikáns különbség mutatkozott a faktorértékek és a családokban élő gyermekek száma szerint ($p=0,01$).

8. táblázat: *ANOVA* teszt eredményei a SZMF és a családban élő gyermekek száma mentén

Gyermekek száma	Átlag (SD)	N
1 gyermek	0.38 (0.73)	35
2 gyermek	0.00 (0.94)	52
3 gyermek	-0.29 (0.90)	30
Több, mint 3 gyermek	-0.43 (1.10)	11

Forrás: PIHMER adatbázis, saját szerkesztés

A legmagasabb faktorértéket az egygyermekes szülők mutatták, míg a legalacsonyabbat a három, vagy többgyermekes szülők.

A szülői nevelési és fejlesztési célok faktor estében ismét szignifikáns eltérést észleltünk aszerint, hogy a kitöltő szülő gyermeke mióta vesz részt zeneoktatásban.

9. táblázat: *ANOVA* teszt eredményei a SZMF és a zenetanulás megkezdése mentén

Évfolyam	Átlag (SD)	N
Óvodáskor	1.28 (0.96)	2
0. osztály	0.18 (0.86)	63
1. osztály	-0.48 (0.92)	34
2. osztály	-0.67 (0.98)	7
3. osztály	-0.26 (0.86)	4
4. osztály	0.93 (1.38)	2
5. osztály	0.28 (0.40)	11
8. osztály	0.56 (0.62)	5

Forrás: PIHMER adatbázis, saját szerkesztés

Szignifikáns különbség van ($p=0.001$) a szülői nevelési célokra vonatkozó motivációs faktor értékei között az évfolyamok szerint. A legmagasabb értékeket az óvodáskor és 4. osztály óta zenét tanulók szülei adták. A legnegatívabb értékek a 1–2. osztályosoknál láthatók.

A harmadik faktor estében (Gyermekcentrikus motiváció) szignifikáns összefüggést ($p<0,001$) találtunk azzal kapcsolatban, hogy a zene milyen szerepet tölt be a család életében.

10. táblázat: *ANOVA* teszt eredményei a SZMF és zene szerepe mentén

A zene fontossága a családban	Átlag (SD)	N
Elhanyagolható	-1.54 (1.20)	2
Elég fontos	-0.41 (0.77)	29
Nagyon fontos	0.16 (0.79)	97

Forrás: PIHMER adatbázis, saját szerkesztés

A családi zenei értékrend erősen összefügg a gyermekcentrikus motivációval. Minél fontosabb szerepet tölt be a zene a családi életben, annál magasabb a gyermekközpontú szülői motiváció. A különbség kifejezetten erős az „elhanyagolható” és „nagyon fontos” kategóriák között, fontos azonban megjegyeznünk jelen elemzés esetében a magas szórást (SD=1.20).

3.2. A szülői motivációs faktorok és szülői bevonódás kapcsolatai

Jelen elemzés célja annak feltárása, hogy a szülői motiváció különböző dimenziói (faktorai) hogyan jelennek meg a szülők eltérő bevonódási mintázatai (klaszterei) mentén. A faktoranalízis segítségével három fő motivációs tényezőt azonosítottunk, a klaszterelemzés pedig lehetővé tette, hogy a válaszadókat csoportokra bontsuk jellemző szülői viselkedésmintázataik alapján.

A két módszer kombinálása révén lehetőség nyílik arra, hogy azonosítsuk milyen típusú szülői motivációk (faktorok) jellemzők az egyes szülői csoportokra (klaszterekre). Ezáltal mélyebb képet kaphatunk arról, hogy egy-egy bevonódási típus mögött milyen belső motivációs erők húzódnak meg.

A szülői bevonódás klaszterelemzése során az alábbi három szülői csoport rajzolódott ki:

11. táblázat: *Klaszterelemzés a szülői bevonódási mintázatokról*

	Célorientált háttértámogatók	Élményorientált, közös cselekvő szülők	Funkcionális gondoskodó szülők
Minden zeneóra után megdicsérem őt.	2.96	3.47	2.77
Támogatom, segítem a gyakorlását (jelen vagyok, amikor gyakorol).	2.82	3.72	2.83
Meghallgatom gyakorlás után (nem vagyok jelen, amikor gyakorol).	3.02	3.49	2.60
Ott vagyok vele a zeneórákon.	1.24	1.96	1.30
Képzem magam zeneileg, hogy jobban tudjam segíteni őt	1.92	2.89	1.70
Minden zeneóra befejezése után közösen megbeszéljük, hogy mit tanult aznap.	2.82	3.53	2.20

Minden zeneóra után kommunikálok a zenetanárral a gyermekem teljesítményéről.	2.33	2.87	2.13
Gyakran beszélgetünk gyermekemmel a zenéről.	3.22	3.49	2.53
Az otthoni zenei tanulási környezet biztosításának érdekében a gyermekem által játszott hangszer előadásának hanganyagait hallgatjuk.	2.55	3.32	1.80
Ha a tanár megengedi, gyermekem zeneóráin hang- és/vagy videofelvételt készítek gyermekemről.	1.47	2.64	1.43
Zenei tudásomtól függetlenül hajlandó vagyok részt venni gyermekem zenetanulási útján.	3.45	3.74	2.97
Sok zenés könyvet, kottát, folyóiratot vásárolok neki.	2.22	2.79	1.80
Otthonunk kijelölt területén (pl. a hangszerek tárolására és gyakorlására) gyermekemnek saját zenei tere van.	3.43	3.19	2.33
Támogatom a hangszeres versenyeken való részvételét, mivel előre látom annak előnyeit gyermekem számára.	3.59	3.49	2.40
Részt veszek a koncertjein, hangversenyeken.	3.90	3.81	3.17
Otthoni koncerteket szervezünk (pl. a hétköznapokban, családi eseményeket, baráti összejöveteleken)	2.49	2.72	1.77
Csak akkor csevegek a gyermekemmel zenéről, ha ő kezdeményezi.	2.24	2.15	2.13
Hangszert vásárolok gyermekemnek, ha az ár elfogadható.	3.65	3.53	2.70

Bátorítom és támogatom, amikor kevesebb motivációt látok rajta a folytatásra.	3.76	3.85	3.33
Átlagértékek	2.79	3.19	2.31

Forrás: PIHMER adatbázis, saját szerkesztés

Az első klaszter a *Célorientált háttértámogató (CH)* csoport, ahová azok a szülők tartoznak, akik a gyermek zenei fejlődését fontosnak tartják, de főként célokra, eredményekre figyelnek (pl. verseny, hangszer, jövőbeni előnyök). A szerepüket nem közvetlen irányítóként, hanem feltételt biztosítóként élik meg, és készek reagálni a gyermek igényeire, de nem kezdeményeznek aktívan.

A második klaszter az *Élményorientált, közösen cselekvő szülők (ÉKCS)* csoportja, akik számára fontos a zene közös megélése, a gyermekkel való együttléte, beszélgetés, visszajelzés. A zenei nevelésben társként, aktív résztvevőként vannak jelen, jellemző rájuk a reflektív attitűd és az emocionális bevonódás.

A harmadik klaszter a *Funkcionális gondoskodó szülők (FG)* csoportja, akik főként a zenetanulás háttérfeltételeit biztosítják (pl. hangszer, tér). A szerepüket passzív gondoskodásként élik meg, kevésbé értelmezik szülői szerepüket nevelési vagy kapcsolati térenként.

A klaszterelemzés által kapott átlag értékeket megfigyelve azt látjuk, hogy a második klasztert erős bevonódás jellemzi, az első klaszter átlag értéke közepes mértékű bevonódásra utal, míg a harmadik klaszter tagjai kevésbé aktívan résztvevő szülők.

A szülői bevonódás három klaszterének összevetése alapján mindhárom motivációs faktor esetében szignifikáns különbségek mutatkoztak.

12. táblázat: ANOVA teszt a SZMF és szülői bevonódás klaszterek összefüggéseinek mentén

Faktor	Klaszter	Átlag (M)	Szórás (SD)	p érték (ANOVA)
Célorientált hozzáállás	CH	-0.052	1.166	0.007
	ÉKCS	0.314	0.679	
	FG	-0.403	0.983	
Szülői nevelési célok	CH	-0.136	0.900	0.001
	ÉKCS	0.382	0.881	
	FG	-0.367	0.839	
Gyermekcentrikus	CH	0.232	0.797	0.000
	ÉKCS	0.083	0.796	
	FG	-0.524	0.772	

Forrás: PIHMER adatbázis, saját szerkesztés

Az első klaszter esetében az átlagértékek mérsékelten pozitívak vagy semlegesek voltak, pl. gyermekcentrikus motivációban, míg az élményközpontú és nevelési célú motiváció esetén a klaszter értékei közelebb álltak a nulla körüli tartományhoz.

A második klaszter tagjai minden vizsgált faktor mentén a legmagasabb átlagos motivációs értékeket mutatták: különösen az Célorientált hozzáállásban és a szülői nevelési célok faktorban emelkedtek ki, ami erőteljes érzelmi és nevelési elköteleződésre utal.

Ezzel szemben a harmadik klaszter tagjai minden dimenzióban negatív átlagértékeket produkáltak, legerőteljesebben a gyermekcentrikus motiváció faktor esetén, ami alacsonyabb érzelmi bevonódást és nehezebben mozgósítható szülői hozzáállást jelez.

4. Értekezés

Kutatásunk során feltártuk a szülők motivációit gyermekük zenetanulásában, az egyes motivációk tényezők közötti hasonlóságokat és különbségeket, majd motivációs faktorokat hoztunk létre annak érdekében, hogy megismerjük a motivációs mintázatokat és az azokra ható háttértényezőket.

Az adatok elemzése során kiderült, hogy erősen szignifikáns különbség figyelhető meg az egyes tényezők jelentősége között. A szülők elsősorban azért választják a zeneoktatást gyermekük számára, mert fontosnak tartják a zene fejlesztő hatásait, valamint a zenei élményeket. A zenetanulás tanulmányokra és szociális eredményekre gyakorolt hatásai közepes fontosságúnak bizonyultak, mégis jellemzőbb az élmény- és tehetség alapú motiváció. A szülők válaszai szerint a zenetanulás külső motivációi (pl. barátok, jövőbeli hasznosítás) kevésbé meghatározóak döntésükben.

A motivációs tényezők faktorelemzése által három motivációs faktort hoztunk létre. A faktorok vizsgálatakor az derült ki, hogy a gyermekcentrikus motiváció bizonyult a legelfogadottabbnak a szülők körében, míg a célorientált hozzáállással azonosultak a legkevésbé. Ezen eredmények ellentmondásban vannak a korábban bemutatott elemzés eredményeivel, ami további vizsgálatokat tesz szükségessé.

Első hipotézisünk, miszerint a szülők zeneoktatás iránti motivációját elsősorban a zene iránti szeretet, valamint a gyermek komplex fejlődésének (kognitív, érzelmi, szociális stb.) elősegítése határozza meg, nem pedig az iskolai teljesítmény javítása, részben beigazolódott. Az elemzés alapján a szülők legfőbb motivációi valóban a zene fejlesztő hatásaira és az élményekre épülnek. A tanulmányi eredmények javítása csak közepes fontosságú, míg az élmény- és tehetség alapú motiváció hangsúlyosabb. A Gyermekcentrikus és Élményorientált motivációs faktorok magas értékei ezt támasztják alá.

A szülői motivációs faktorokra ható háttértényezők vizsgálatakor a *Szülői nevelési és fejlesztési célok* esetében több szignifikáns összefüggést is találtunk.

Kiderült, hogy a felsőfokú iskolai végzettséggel rendelkező anyák gyermekeinél magasabb motivációs faktort figyeltünk meg, mint az alacsonyabb végzettségűek esetében. Ez az eredményünk azzal magyarázható, hogy a magasabb iskolai végzettséggel rendelkező szülők – különösen az anyák – jellemzően tudatosabban tervezik gyermekük fejlődését, és nagyobb hangsúlyt fektetnek a fejlesztő célzatú tevékenységekre, mint például a zenetanulás. Ezek az anyák ismerik és értik a zene pozitív hatásait a kognitív, érzelmi és szociális fejlődésre, valamint hajlamosabbak hosszú távú nevelési stratégiák mentén dönteni.

A *Szülői nevelési és fejlesztési célok* faktor esetében szignifikáns eredmény született a családban élő gyermekek száma mentén is, ahol arra derült fény, hogy ebben a faktorban a legmagasabb faktorértéket az egygyermekes szülők mutatták, míg a legalacsonyabbat a három, vagy többgyermekes szülők. Az egygyermekes szülők gyakrabban fektetnek hangsúlyt a tudatos, célorientált fejlesztésre, mivel minden figyelmüket és erőforrásukat egyetlen gyermekre tudják összpontosítani. Ezzel szemben a három vagy több gyermeket nevelő szülők figyelme, ideje és anyagi lehetőségei megoszlanak.

Az említett faktor szignifikáns összefüggést mutatott a gyermek zenei tanulmányainak kezdeti időpontjával is. Tehát a *Szülői nevelési és fejlesztési célok* faktorban a legmagasabb értékeket az óvodáskor és 4. osztály óta zenét tanulók szülei adták, a legnegatívabb értékek a 1–2. osztályosoknál láthatók. Ez arra utalhat, hogy a szülői nevelési és fejlesztési célok hangsúlya kezdetben magas, majd az iskolás évek elején visszaesik, később (az általános iskola felső tagozatának megkezdése előtt) ismét fokozódhat.

A *Gyermekcentrikus* faktor érdekes eredményt tárt fel a zene fontossága kapcsán. Eredményeink azt mutatják, hogy minél fontosabb szerepet tölt be a zene a családi életben, annál magasabb a gyermekközpontú szülői motiváció a zeneoktatással kapcsolatban. Ha a zene szerves része a családi életnek, a szülők úgy érzik, hogy a zene nemcsak élményt, hanem fejlődési lehetőséget is nyújt a gyermekük számára.

A szülői motivációs faktorok és szülői bevonódási mintázatok vizsgálata az mutatja, hogy a *célorientált háttértámogatók* esetében mind az élményközpontú, mind a szülői nevelési célok faktor értékei negatívak, szemben a gyermekcentrikus faktor pozitív eredményeivel. Feltételezzük, hogy ennek oka az, hogy az ebbe a klaszterbe tartozó szülők motivációja kevésbé érzelmi vagy fejlesztő fókuszú, inkább racionális támogatás, amely a gyermek konkrét érdeklődésén és szükségletein alapul – ez magyarázza a pozitív gyermekcentrikus faktorértéket. Az *élményorientált, közösen cselekvő szülők* minden faktor esetében pozitív értéket mutatnak, főként az élményközpontú és szülői nevelési és fejlesztési célok esetében. Ezek a szülők a zenetanulást közös élményként és értékes családi időtöltésként is értelmezik, így a célorientált hozzáállásuk kiemelkedő. Emellett hisznek a zene nevelési és személyiségfejlesztő szerepében, ezért a szülői nevelési célok motivációs értékei is

magasak. A gyermekcentrikus szempontok szintén jelen vannak, de nem kizárólagosan – inkább kiegészítik a közös élményszerzés és nevelési szándék motivációját. A *funkcionális gondoskodó szülők* minden faktor esetében negatív értéket mutatnak, ami arra enged következtetni, hogy bár ezek a szülők biztosítják gyermekük számára az alapvető feltételeket, nem azonosulnak mélyebben a zenetanulás mögötti élmény-, fejlesztési vagy gyermekközpontú motivációkkal.

Második hipotézisünk, mi szerint a szülők a zenetanulással kapcsolatos döntésekben egyre inkább támogatói, nem pedig irányítói szerepet vállalnak, fontosnak tartva, hogy a gyermek maga választhassa meg részvételét az ilyen jellegű tevékenységekben, szintén részben igazolódott be. A gyermekcentrikus motivációs faktor volt a leginkább elfogadott, ami arra utal, hogy a szülők figyelembe veszik gyermekük érdeklődését és szükségleteit. A Célorientált háttértámogatók klaszter is inkább egy a gyerek igényeire épülő, nem irányító szülői szerepet tükrözi.

Következtetések

A kutatás eredményei alapján megállapítható, hogy a szülők zeneoktatással kapcsolatos motivációi többdimenziósak, és markáns különbségek mutatkoznak az egyes motivációs tényezők között. A gyermekközpontú motiváció bizonyult a legerősebbnek, míg a célorientált hozzáállás alacsonyabb szintű azonosulást mutatott, noha az egyes szülőtypusok között e tekintetben is jelentős eltérések figyelhetők meg. A háttértényezők közül az édesanya/ nevelőanya iskolai végzettsége, a családban élő gyermekek száma, valamint a zenetanulás kezdete mind szignifikáns hatással voltak a motivációs faktorokra. A szülői bevonódási mintázatok jól leképezik a motivációk struktúráját: az élményorientált, aktív részvételt mutató szülők komplex és magas szintű motivációval rendelkeznek, míg a funkcionális vagy célorientált típusokra alacsonyabb érzelmi és nevelési bevonódás jellemző. Az eredmények alapján a zenei nevelés szülői támogatásának háttérében elsősorban a tudatos fejlesztési célok, a zene családi életben betöltött szerepe, valamint a szülői értékrendek és erőforrások állnak.

Limitációk

A kutatásban megfogalmazott mindkét hipotézis irányvonala helytálló és alátámasztható a kutatási eredmények egy részével, ugyanakkor a szülői motivációk sokszínűsége és az azokra ható háttértényezők (végzettség, gyermekek száma, zenei háttér stb.) miatt szükséges lehet a szülői csoportok differenciált értelmezése, ami további, mélyebb elemzéseket feltételez.

Felhasznált irodalom

- Addison, R.B. (1990). Parents' Views on their Children's Musical Education in the Primary School: A Survey. *British Journal of Music Education*, 7(2), 133–141. doi:10.1017/S0265051700007634
- Briscoe, D. (2016). Enhanced Learning for Young Music Students: Involving and Motivating Parents. *Music Educators Journal*, 103(2), 41–46. doi:10.1177/0027432116676517
- Chang, L. Y., & Ang, M. F. (2021). Attitudes, Awareness, and Roles of Parents in Children's Musical Instrument Learning at The Klang Valley Music Centre. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 11(11), 1706–1721.
- Cui C. (2023) Measuring parental involvement as parental actions in children's private music lessons in China. *Front. Psychol.* 11(13), 1061765. doi: 10.3389/fpsyg.2022.1061765
- Dai, D., & Schader, R. (2001). Parents' reasons and motivations for supporting their child's music training. *Roeper Review* 24(1), 23–26. doi:10.1080/02783190109554121
- Fung, C.V. (2018). *A Way of Music Education: Classic Chinese Wisdoms*. Oxford: Oxford University Press.
- Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice (2016). *Ordinul nr. 3590/2016 privind aprobarea planurilor-cadru de învățământ pentru învățământul gimnazial*. <https://lege5.ro/App/Document/gezdcmrugy2q/planul-cadru-de-invatamant-pentru-invatamantul-gimnazial-cu-predare-in-limbile-minoritatilor-nationale-si-pentru-invatamantul-gimnazial-pentru-scolile-sau-clasele-cu-elevi-apartinand-minoritatilor-nat>
- Ministerul Educației Naționale. (2013). *Planul cadru de învățământ pentru învățământul primar în limbile minorităților naționale* <https://lege5.ro/App/Document/gm2dqobsgy/planul-cadru-de-invatamant-pentru-invatamantul-primar-pentru-scolile-sau-clasele-cu-elevi-apartinand-minoritatilor-nationale-care-studiaza-in-limba-romana-ordin-3371-2013?pid=64176909#p-64176909>
- Paterson, J. (2008). *Why choose music? A study in parental motivation toward formal music learning and the cultural beliefs regarding its benefits*. <http://hdl.handle.net/2123/3995>
- Rodriguez, M. A. (2019). Parents' perceptions of early childhood music participation. *International Journal of Community Music*. 12(1), 95–110. doi:10.1386/ijcm.12.1.95_1
- Stark, G. (2018). *Tantervelméleti alapismeretek*. Kolozsvári Egyetemi Kiadó.
- Szentkirályi, A. (2015). Az izlandi, a romániai és a magyarországi zeneoktatás egyes elemeinek összehasonlító elemzése és ezek hatása a zenei kultúrára. *Opus et Educatio*, 2(4), 1–19.

- Szabadkai, V. (2021): A zenei nevelés helyzetének vizsgálata a füzesabonyi kistérség óvodáiban. *OXIPO: Interdiszciplináris E-Folyóirat*, 3 (3), 49–79.
- Szűcs, T. (2015). Alapfokú zenetanulási lehetőségek a Partiumban. *Kulturális Szemle*, 2(1), , Forrás: <https://www.kulturalisszemle.hu/storage/app/media/pdf/Kulturalis-Szemle-2015-1-szucs-timea-alapfoku-zenetanulasi-lehetosegek-a-partiumban.pdf>
- Szűcs, T., Kelemen, H., Miklódi-Simon, Z., & Váradi, J. (2022). A szülők szerepe gyermekük művészeti nevelésében: A szülői bevonódás hatása a transzgenerációs folyamatban. In Kovács Klára (szerk.), *Értékközvetítés és iskola: Tanulmányok Szabó László Tamás tiszteletére* (old.: 54–71). Debrecen: Debreceni Egyetem Felsőoktatási Kutató és Fejlesztő Központ (CHERD).
- Thompson, M. (2016). Understanding and Nurturing Parents: A Studio Music Teacher's Reflections On Parental Interest And Involvement. *American Music Teacher*, 65(4), 25–29. <https://www.jstor.org/stable/26385917>
- Valenzuela, R., & Codina, N. (2014). Habitus and flow in primary school musical practice: relations between family musical cultural capital, optimal experience and music participation. *Music Education Research*, 16(4), 505–520. doi: 10.1080/14613808.2013.859660

